Γιατί ο Θεός έγινε Άνθρωπος; (Άγιος Μάξιμος Ομολογητής)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 25 Δεκεμβρίου, 2017

" Τοῦτό ἐστι τὸ μακάριον, δι᾽ ὃ τὰ πάντα συνέστησαν τέλος"

«᾽Αλλὰ μὲ τὸ πολύτιμο αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ θυσιάστηκε σὰν ἀμνὸς ἄμωμος καὶ ἄσπιλος, κι ἦταν βέβαια προορισμένος πρὶν ἀπὸ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου, ἀλλὰ φανερώθηκε γιὰ χάρη μας αὐτὰ τὰ τελευταῖα χρόνια» 1. **Προορισμένος ἀπὸ ποιόν;**

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Τὸ μυστήριο τοῦ Χριστοῦ ὁ λόγος τῆς Γραφῆς τὸ ὀνόμασε Χριστὸ καὶ τὸ βεβαιώνει μὲ σαφήνεια ὁ μέγας ᾽Απόστολος λέγοντας, «*τὸ μυστικὸ σχέδιο, ποὺ ἦταν κρυμμένο ἀπὸ ὅλες τὶς γενεές, φανερώθηκε τώρα*»2, ἐννοώντας δηλαδὴ ὡς τὸν Χριστό, τὸ μυστικὸ σχέδιο μὲ τὸν Χριστό. Αὐτὸ εἶναι ὁλοφάνερα ἡ ἄρρητη καὶ ἀκατάληπτη ὑποστασιακὴ ἕνωση τῆς θεότητας καὶ τῆς ἀνθρωπότητας, ποὺ ὁδηγεῖ σὲ ταυτότητα πλήρη τὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὴ θεότητα ἐξαιτίας τῆς ὑπόστασης καί, κάνοντας μία τὴν ὑπόσταση τὴ σύνθετη ἀπὸ τὰ δύο, χωρὶς ἡ φυσικὴ διαφορὰ τῆς οὐσίας τους νὰ προκαλέσει σ᾽ αὐτὴν καμμιὰ μείωση σὲ ὁτιδήποτε. ῞Ωστε καὶ ἡ ὑπόστασή τους νὰ γίνει, ὅπως εἶπα, μία, καὶ ἡ φυσικὴ διαφορὰ νὰ μείνει ἀπαθής, στὴν ὁποία ὑπόσταση καὶ μετὰ τὴν ἕνωση ἡ κατὰ φύση ποιότητά τους διασώζεται ἀμείωτη καὶ ὅταν ἑνωθοῦν. Γιατί, ὅπου κατὰ τὴν ἕνωση δὲ συνοδεύει τὰ ἑνωμένα καμμιὰ ἀπολύτως τροπὴ καὶ καμμιὰ ἀλλοίωση, ὁ λόγος τῆς οὐσίας καθενὸς παραμένει γνήσιος κι ἀληθινός. Κι ὅποιων ὁ λόγος παραμένει γνήσιος κι ἀληθινὸς καὶ μετὰ τὴν ἕνωση, αὐτῶν οἱ φύσεις παραμένουν ἄθικτες μὲ κάθε τρόπο χωρὶς νὰ ἀρνηθεῖ καμμιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὰ δικά της στοιχεῖα γιὰ χάρη τῆς ἕνωσης.

Γιατὶ ὁ Ποιητὴς τῶν ὅλων, αὐτὸς ποὺ ἔγινε κατ᾽ οἰκονομία αὐτὸ ποὺ δὲν ἦταν, **ἔπρεπε νὰ διασώσει ἀμετάβλητο καὶ τὸν ἑαυτό Του σὲ αὐτὸ ποὺ ἦταν ἀπὸ τὴ φύση Του καὶ σὲ αὐτὸ ποὺ ἔγινε στὴ φύση κατ᾽ οἰκονομία** · γιατὶ στὸν Θεὸ δὲν εἶναι φυσικὸ νὰ βλέπουμε μεταβολή, γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν μποροῦμε νὰ σκεφτοῦμε καμμιὰ ἀπολύτως κίνηση σχετικὰ μὲ τὴν ὁποία γίνεται ἡ μεταβολὴ σὲ ὅσα

κινοῦνται. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο κι ἀπόκρυφο μυστήριο. Αὐτὸ εἶναι τὸ μακάριο τέλος γιὰ τὸ ὁποῖο ἔχουν γίνει ὅλα. Αὐτὸς εἶναι ὁ θεῖος σκοπὸς ποὺ προεπινοήθηκε πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῶν ὄντων, ποὺ ὁρίζοντάς τον, μποροῦμε νὰ τὸν ποῦμε «προεπινοούμενο τέλος», γιὰ χάρη τοῦ ὁποίου ἔγιναν τὰ πάντα κι αὐτὸ γιὰ χάρη κανενός. Σ᾽ αὐτὸ τὸ τέλος ἀτενίζοντας δημιούργησε ὁ Θεὸς τὶς οὐσίες τῶν ὄντων. Αὐτὸ εἶναι κυρίως τὸ πέρας τῆς πρόνοιας καὶ ἐκείνων ποὺ ἡ πρόνοια προνοεῖ, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ ἐπανασυναγωγὴ στὸ Θεὸ ὅλων τῶν ποιημάτων Του. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριο ποὺ περικλείει ὅλους τοὺς αἰῶνες καὶ φανερώνει τὴν ὑπεράπειρη καὶ ποὺ ἄπειρες φορὲς ἀπείρως προϋπάρχει ἀπὸ τοὺς αἰῶνες μεγάλη βουλὴ τοῦ Θεοῦ3, τῆς ὁποίας βουλῆς ἀγγελιοφόρος ἔγινε ὁ ἴδιος ὁ σύμφωνος μὲ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ Λόγος ὅταν ἔγινε ἄνθρωπος4, καὶ φανέρωσε, ἂν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ πῶ, τὸν ἴδιο τὸ βαθύτερο πυθμένα τῆς Πατρικῆς ἀγαθότητας κι ἔδειξε μέσα σ᾽ αὐτὸν τὸ τέλος, ποὺ γιὰ χάρη Του τὰ δημιουργήματα ἔλαβαν σαφῶς τὴν ἀρχὴ τῆς ὕπαρξής τους.

Γιατὶ γιὰ τὸν Χριστό, δηλαδὴ γιὰ τὸ μυστήριο κατὰ Χριστόν, ὅλοι οἱ αἰῶνες καὶ ὅλα ὅσα περιέχουν, ἔχουν λάβει τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ εἶναι τους. Γιατὶ πιὸ πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες προϋπονοήθηκε ἡ ἕνωση, τοῦ ὅριου καὶ τῆς ἀοριστίας, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἀμετρίας, τοῦ πέρατος καὶ τῆς ἀπειρίας, τοῦ δημιουργοῦ καὶ τῆς δημιουργίας, τῆς στάσης καὶ τῆς κίνησης, καὶ ἡ ἕνωση αὐτὴ ἔγινε στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὅταν φανερώθηκε στὸ τέλος τῶν χρόνων καὶ πραγματοποίησε τὴν πρόγνωση τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ σταματήσουν γύρω στὸ τελείως ἀκίνητο κατὰ τὴν οὐσία ὅσα κινοῦνται ἀπὸ τὴ φύση τους, ξεφεύγοντας τελείως ἀπὸ τὴν κίνηση πρὸς τὸν ἑαυτό τους καὶ πρὸς τὰ ἄλλα καὶ νὰ λάβουν πείρα τῆς κατ᾽ ἐνέργειαν γνώσης ἐκείνου ὅπου ἀξιώθηκαν νὰ σταματήσουν, γνώσης ἀναλλοίωτης ποὺ παραμένει πάντοτε ἴδια, παρέχοντας σ᾽ αὐτοὺς τὴν ἀπόλαυση ἐκείνου ποὺ γνώρισαν.

* * *

Γιατὶ ὁ λόγος ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ γνώση τῶν θείων εἶναι διπλή· ἡ σχετική, ποὺ βρίσκεται μόνο στὸ λόγο καὶ στὶς ἔννοιες καὶ ποὺ δὲν ἔχει κατὰ τὴν πράξη μὲ τὴν πείρα αἴσθηση ἐκείνου ποὺ ἔγινε γνωστὸ καὶ ποὺ μ᾽ αὐτὴν οἰκονομοῦμε τὴν παρούσα ζωή· καὶ ἡ πραγματικὴ ἀληθινὴ γνώση, ποὺ μὲ τὴν πείρα μόνο κατὰ τὴν πράξη χωρὶς λόγο καὶ ἔννοιες παρέχει ὅλη τὴν αἴσθηση ἐκείνου ποὺ ἔγινε γνωστὸ, μετέχοντάς το κατὰ χάρη, καὶ μὲ αὐτὴ τὴ γνώση ὑποδεχόμαστε κατὰ τὴ μελλοντικὴ κατάπαυση τὴν πάνω ἀπὸ τὴ φύση θέωση ποὺ πραγματοποιεῖται ἀδιάκοπα. Καὶ ἡ σχετικὴ βέβαια γνώση, ἐπειδὴ βρίσκεται στὸ λόγο καὶ στὶς ἔννοιες, λένε ὅτι κινεῖ τὴν ἐπιθυμία πρὸς τὴν μεθεκτικὴ κατὰ τὴν πράξη γνώση. Ἐνῶ ἡ γνώση μὲ τὴν ἐνέργεια ποὺ ἀπὸ τὴν πείρα καὶ μὲ μέθεξη αὐτοῦ ποὺ ἔγινε γνωστὸ παρέχει τὴν αἴσθηση, ἀπωθεῖ τὴ γνώση ποὺ βρίσκεται στὸ λόγο καὶ τὶς ἔννοιες.

Γιατὶ εἶναι ἀδύνατο, λένε οἱ σοφοί, νὰ συνυπάρχουν ἡ ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ λόγος

περὶ Θεοῦ ἢ ἡ αἴσθηση τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ νόηση γι᾽ Αὐτόν. Καὶ λόγο περὶ Θεοῦ ἀποκαλῶ τὴν γνωστικὴ θεωρία γι᾽ αὐτὸν ποὺ ἀναλογεῖ στὰ ὄντα, αἴσθηση τὴν μεθεκτικὴ πείρα τῶν πέρα ἀπὸ τὴ φύση ἀγαθῶν, καὶ νόηση τὴν ἁπλὴ καὶ ἐνιαία γνώση περὶ Θεοῦ μέσῳ τῶν ὄντων. Τὸ ἴδιο ἴσως μπορεῖ νὰ διαπιστωθεῖ καὶ σὲ κάθε ἄλλο πράγμα, ἂν ἡ ἐμπειρία αὐτοῦ τοῦ πράγματος σταματᾶ τὸ λόγο γι᾽ αὐτὸν καὶ ἡ αἴσθηση αὐτοῦ τοῦ πράγματος κάνει ἀργὴ τὴν νόηση περὶ αὐτοῦ. Πείρα λέγω τὴν ἴδια τὴ γνώση ἀπὸ τὴν ἐνέργεια, ποὺ πραγματοποιεῖται ἔπειτα ἀπὸ κάθε λόγο, καὶ αἴσθηση, τὴν ἴδια τὴ μέθεξη αὐτοῦ ποὺ ἔγινε γνωστὸ καὶ ποὺ ἐκδηλώνεται ἔπειτα ἀπὸ ὅλη τὴ νοητικὴ διαδικασία. Κι ἴσως αὐτὸ διδάσκει μυστικὰ ὁ μέγας ᾽Απόστολος λέγοντας, «*εἴτε προφητεῖες εἶναι θὰ καταργηθοῦν, εἴτε ὁμιλίες σὲ διάφορες γλῶσσες θὰ πάψουν, εἴτε γνώσεις θὰ καταργηθοῦν*»5, ἐννοώντας ὁλοφάνερα γιὰ τὴ γνώση ποὺ βρίσκεται στὸ λόγο καὶ στὶς ἔννοιες.

***

Τὸ μυστήριο τοῦτο [τοῦ Χριστοῦ] προγνώριζε ὁ Πατέρας καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

᾽Ο Πατέρας γιατὶ ἔτσι εὐδόκησε, ὁ Υἱὸς γιατὶ ἦταν ὁ αὐτουργός, καὶ τὸ Πνεῦμα γιατὶ συνεργαζόταν σ᾽ αὐτό. Γιατὶ εἶναι μία ἡ γνώση τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπειδὴ εἶναι μία καὶ ἡ οὐσία καὶ ἡ δύναμη. Δὲν ἀγνοοῦσε δηλαδὴ ὁ Πατέρας ἢ τὸ ἅγιο Πνεῦμα τὴ σάρκωση τοῦ Υἱοῦ, γιατὶ ὑπῆρχε σὲ ὁλόκληρο τὸν Υἱό, ποὺ αὐτουργοῦσε τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας μας μὲ τὴ σάρκωσή Του, ὅλος κατὰ τὴν οὐσία Του ὁ Πατέρας, ὄχι βέβαια μὲ σάρκωσή Του, ἀλλὰ εὐδοκώντας γιὰ τὴ σάρκωση τοῦ Υἱοῦ, καὶ ὁλόκληρο τὸ ἅγιο Πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσία Του ὑπῆρχε στὸν Υἱό, ὄχι λαμβάνοντας σάρκα, ἀλλὰ συνεργώντας μὲ τὸν Υἱὸ στὴν ἀπόρρητη γιὰ μᾶς σάρκωσή Του.

Εἴτε λοιπὸν πεῖ κάποιος Χριστό, εἴτε μυστήριο τοῦ Χριστοῦ, τὴν πρόγνωση γι᾽ αὐτὸ κατὰ τὴν οὐσία τὴν ἔχει μόνη ἡ ἁγία Τριάδα, ὁ Πατέρας, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Κι ἂς μὴν ἀναρωτηθεῖ κανένας πῶς ὁ Χριστός, ἐνῶ εἶναι ἕνας ἀπὸ τὴν ἁγία Τριάδα, γίνεται ἀντικείμενο πρόγνωσής της, ἔχοντας ὑπόψη ὅτι δὲν ἔγινε πρόγνωση τοῦ Χριστοῦ ὡς Θεοῦ, ἀλλὰ ὡς ἀνθρώπου, ἔγινε δηλαδὴ πρόγνωση τῆς κατ᾽ οἰκονομίαν σάρκωσής του γιὰ χάρη τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ ὅ,τι ὑπάρχει αἰώνια ποτὲ δὲν προγνωρίζεται ἀπὸ ἕνα ἄλλο αἰώνιο. Γιατὶ ἡ πρόγνωση γίνεται γιὰ ὅσα ἔχουν ἀρχὴ στὸ εἶναι καὶ γιὰ κάποια αἰτία. Προγνωρίσθηκε λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἀπὸ πρὶν ὄχι γι᾽ αὐτὸ ποὺ ἦταν κατὰ φύση γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ γι᾽ αὐτὸ ποὺ φάνηκε ὅτι ἔγινε ἀργότερα γιὰ μᾶς κατ᾽ οἰκονομία. ῞Επρεπε δηλαδὴ ἀληθινὰ ὁ φυσικὸς δημιουργὸς τῆς οὐσίας τῶν ὄντων νὰ γίνει αὐτουργὸς καὶ τῆς κατὰ χάρη θέωσης τῶν δημιουργημάτων, ὥστε ὁ δωρητὴς τοῦ εἶναι νὰ φανεῖ δωρεοδότης καὶ τῆς μακαριότητας. ᾽Επειδὴ λοιπὸν κανένα ἀπὸ τὰ ὄντα δὲν γνωρίζει καθόλου τὸν ἑαυτό

του ἢ κάποιο ἄλλο τί εἶναι ὡς πρὸς τὴν οὐσία, εἶναι εὔλογο ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ ὄντα δὲν ἔχει κατὰ τὴ φύση τὴν ἱκανότητα πρόγνωσης κανενὸς ἀπὸ ὅσα θὰ γίνουν, πλὴν μόνο ὁ Θεὸς ὁ πάνω ἀπὸ τὰ ὄντα, ποὺ καὶ τὸν ἑαυτό Του γνωρίζει τί εἶναι κατὰ τὴν οὐσία καὶ γιὰ ὅλα ὅσα δημιούργησε καὶ πρὶν ἀκόμα γίνουν εἶχε ἀπὸ πρὶν τὴ γνώση τῆς ὕπαρξής τους κι ἔμελλε κατὰ χάρη νὰ φιλοδωρήσει τὰ ὄντα μὲ τὴ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ τῶν ἄλλων, τί εἶναι στὴν οὐσία τους, καὶ νὰ φανερώσει τοὺς λόγους ποὺ ὑπάρχουν ἐνιαῖα σ᾽ αὐτὸν ἀπὸ πρίν.

Τὸ νὰ λένε μερικοὶ ὅμως πὼς ὁ Χριστὸς εἶχε προγνωσθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν καταβολὴ τοῦ κόσμου ἀπὸ ἐκείνους, στοὺς ὁποίους φανερώθηκε ὕστερα τοὺς τελευταίους καιρούς, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι ὑπῆρχαν πρὶν ἀπὸ τὴν καταβολὴ τοῦ κόσμου μαζὶ μὲ τὸν προεγνωσμένο Χριστό, αὐτὸν τὸ λόγο σὰν ἐντελῶς ἄσχετο μὲ τὴν ἀλήθεια, ἐπειδὴ κάνει συναΐδια μὲ τὸν Θεὸ τὴν οὐσία τῶν λογικῶν ὄντων, τὸν ἀπορρίπτουμε. Γιατὶ εἶναι τελείως ἀδύνατο νὰ βρίσκονται μὲ τὸ Χριστό, ἔτσι ὅπως αὐτὸς εἶναι, καὶ πάλι νὰ λείψουν τελείως κάποτε ἀπὸ αὐτόν, ἂν βέβαια εἶναι φυσικὸ νὰ γίνει σ᾽ αὐτὸν ἡ ἀποπεράτωση τῶν αἰώνων καὶ ἡ στάση ὅσων κινοῦνται, μέσα στὴν ὁποία κανένα ἀπολύτως ἀπὸ τὰ ὄντα δὲ θὰ ὑπόκειται σὲ μεταβολή. ῾Ο λόγος τῆς Γραφῆς κάλεσε τὸν Χριστὸ ἄμωμο καὶ ἄσπιλο, ἐπειδὴ εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ τὴ φύση του τελείως ξένος ἀπὸ τὴ φθορὰ τῆς ἁμαρτίας. Γιατὶ ἡ ψυχή του δὲν εἶχε μῶμο κακίας οὔτε τὸ σῶμα του σπίλο τῆς ἁμαρτίας.

Σημειώσεις:

1. Α′ Πέτρ. α′ 19, 20.

2. Κολ. α′ 26.

3.᾽Εφεσ. α′ 10, 11.

4.῾Ησ. θ′ 6.

5. Α′ Κορ. ιγ′ 8.

(῾Αγίου Μαξίμου ῾Ομολογητοῦ, Πρὸς Θαλάσσιον Περὶ Διαφόρων ᾽Απόρων τῆς ῾Αγίας Γραφῆς, ᾽Ερώτησις Ξ′. Τὸ ἀρχαῖο κείμενο: PG τ. 90, στλ. 620B-625B. Νεοελληνικὴ ἀπόδοσις: Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν καὶ ᾽Ασκητικῶν, Ε.Π.Ε. τ. 14Γ, σελ. 186-195, Θεσσαλονίκη 1992)

(Πηγή ηλ. κειμένου: imaik.gr*)*